

รูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว
THE DEVELOPMENT OF NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION OF
LATPHRAO COUNTY MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO NEW NORMAL

ณภัทรภพ ทองรื่น¹ และ เด่น ชะเนติยง

Napatphob Thongruen¹ and Den Chaneuatiyoung

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

Educational Administration Western University, Thailand.

Email: nokmeanbird@gmail.com¹

Received 21 July 2022; Revised 11 October 2022; Accepted 11 October 2022.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว เป็นการดำเนินการแบบวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต เป็นผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 120 คน ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเก็บข้อมูลจำนวน 3 ครั้ง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย การเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบบอลหิมะ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศของสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผล 2) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า ด้านหลักสูตร ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มากที่สุด” รองลงมาได้แก่ ด้านการเรียนการสอน และการจัดบรรยากาศของสถานที่ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “มาก” และสุดท้ายด้านการบริหาร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

คำสำคัญ: รูปแบบ; การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ; รูปแบบปกติวิถีใหม่; ศูนย์การศึกษานอกระบบ; การศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

This research article aims 1) to determine the factors and indicators of the study on Non-Formal and Informal Education of Latphrao County management according to new normal; 2) to assess the suitability and feasibility of the study on Non-Formal and Informal Education of Latphrao County management according to new normal, a research and development operation. The samples used were educational experts at the Office of Non-formal and Informal Education and Civil Education Bangkok Area 50 districts are executives or stakeholders 120 people used interviews and expert questionnaires, who were school administrators, collected data three times using delphi techniques. Select a sample in a random way Snowball by 21 experts, analysing data using percentage statistics, averages, standard deviations, median and quartile ranges.

The results showed that 1) the development of the study on Non-Formal and Informal Education of Latphrao County management according to New Normal. There are 6 main components: management, curriculum, teaching and learning, management, atmosphere of the premises, and measurement and evaluation, 2) The results of the assessment of the suitability and feasibility of the model showed that the curriculum aspects of the use of learning resources and measurement and evaluation. The appropriateness is the "most" level, second only to teaching and atmosphere of the place, it is appropriate at a "very" level, and finally, the management is appropriate at a "moderate" level.

Keywords: The Development; Non-Formal and Informal Education of Latphrao County; Management; New Normal

บทนำ

การศึกษาต่อเนื่องหรือการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการและความจำเป็นของบุคคลต่อเนื่องไปจากการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา Worapipat (2021) ได้ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องว่าเป็นการให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่องที่ได้ศึกษามาแล้วในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เมื่อบุคคลจบการศึกษาไปประกอบอาชีพระยะหนึ่ง แล้วมีความจำเป็นต้องหาความรู้เฉพาะ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเพิ่มเติม ทำให้ผู้นั้นสมัครเรียนเพิ่มเติมจากสถาบันการศึกษา เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและเทคโนโลยีของสังคมโลก โดยอาจได้รับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองการศึกษาต่อเนื่องในรูปของการศึกษาผู้ใหญ่ที่จัดให้แก่ผู้เรียนที่มีอายุเกินวัยเรียนตามกฎหมาย แต่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนด้วยเหตุที่ยากจน ต้องประกอบอาชีพหรือเร่ร่อน อพยพย้ายถิ่น อยู่ท้องถิ่นห่างไกล บุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องมีทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้ หรือทักษะการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นมีวิชาความรู้ทางอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และหน้าที่พลเมือง การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จะทำให้ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ประชาชน สามารถวางแผน และกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้

โดยแสวงหาโอกาสที่จะศึกษาต่อเนื่อง และเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Bangpakong District Non-Formal and Informal Education Centre, 2021) แต่ปัจจุบันได้เกิดการระบาดของไวรัสโคโรนา ซึ่งเป็น การระบาดทั่วโลก โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 โดย พบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้ เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาด ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 โดยวันที่ 9 กันยายน 2564 มีผู้ติดเชื้อยืนยันแล้วมากกว่า 223 ล้านคน มีผู้เสียชีวิต จากโรคระบาดแล้วมากกว่า 4 ล้านคน และมีผู้หายป่วยแล้วมากกว่า 199 ล้านคน (innnews, 2021) สำหรับการ ระบาดของไวรัสโคโรนาในประเทศไทยนั้น ดำเนินอยู่ตั้งแต่วันที่ 12 มกราคม 2563 โดยมีผู้ป่วยยืนยันราย แรกเป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน อายุ 61 ปี ที่เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบ ผู้ป่วยประปรายตลอดเดือนมกราคม การแพร่เชื้อท้องถิ่นที่มีรายงานรายแรกมีการยืนยัน เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 เป็นคนขับแท็กซี่ อายุ 50 ปี โดยผลตรวจยืนยันว่าเป็นผู้ป่วยโควิด-19 เนื่องจากก่อนหน้านี้ ได้รับผู้โดยสารชาวจีน ถือเป็นคนไทยรายแรกที่ติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งต่อมาได้รับการรักษาจนหายดีเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563 (Thairath Online, 2020) การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าว ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและ สังคมในวงกว้างทั้งในระดับประเทศระดับภูมิภาค และระดับจังหวัดเกือบทุกจังหวัดของประเทศไทย โดยมีการ คัดสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของไทย คงจะได้รับผลกระทบจากวิกฤติโควิด - 19 ไปอีกนานพอสมควร ใน ระดับจุลภาค จำนวนยอดคนตกงานที่พุ่งสูงสุดทำให้มีผลกระทบต่ออำนาจการจับจ่ายของประชาชน (Issara News, 2020) นอกจากนี้ ธรรมชาติการการสาธารณสุข วุฒิสภา ชี้ผลกระทบจากโควิด - 19 ทำให้เกิด New Normal หรือวิถีชีวิตปกติแบบใหม่ทางด้านสังคมที่ต้องได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น โดยระบุว่า New Normal จะ ครอบคลุม วิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ทั่วโลกในช่วง 1 - 2 ปี ทางด้านสังคม ซึ่งเป็นอีกมิติที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า เรื่องปากท้องหรือมิติเศรษฐกิจ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ในครั้งนี้ ส่งผลให้ทุกคนต้องปรับตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน สู่ชีวิตปกติวิถีใหม่ (New Normal) ดังนั้น การจัดการศึกษาของ กศน. ก็ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชัน ‘กศน. ออนไลน์’ เนื่องจากสามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตหรือ Lifestyle ของ คนในยุคที่มีการแพร่ระบาดของ Covid-19 ที่เราจำเป็นต้องมีระยะห่างทางสังคม หรือ Social Distancing ซึ่งเนื้อหาสาระของแอปพลิเคชัน แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กศน.ออนไลน์ ซึ่งเป็นการศึกษา เรียนรู้รายวิชา ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น – มัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยระบบออนไลน์ สามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา สำหรับ นักศึกษาและประชาชนที่สนใจ 2) กศน.เพื่ออาชีพและคุณภาพชีวิตออนไลน์ โดยนำเสนอหลักสูตรเพื่อการ เรียนการสอนต่อเนื่อง (หลักสูตรระยะสั้น) เพื่อส่งเสริมความรู้ในลักษณะต่างๆ ของสถาบันการศึกษาทางไกล 3) กศน.ตลาดออนไลน์ โดยเปิดพื้นที่ช่องทางการบริการ ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาว กศน. และ ประชาชนทั่วไป ในรูปแบบ e-Commerce ซึ่งถือว่าตอบโจทย์กับรูปแบบการเรียนรู้ของคนไทยในยุคดิจิทัลได้ เป็นอย่างดี

องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ตลาดพร้าว แล้วกำหนดเป็นกรอบการวิจัย 6 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการบริหาร มีองค์ประกอบย่อยได้แก่ วิสัยทัศน์กว้างไกล บริหารด้วยการกระจายอำนาจ ใช้คนให้เหมาะกับงาน มีหลักธรรมาภิบาล ปกครองเสมือน พ่อปกครองลูก โดยสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีพ

ดำเนินการสำรวจกลุ่มเป้าหมายแต่ละชุมชน เพื่อนำผลสรุปที่ตรงตามความต้องการของแต่ละชุมชน มาดำเนินการบริหารงาน และประสานงานกับวิทยากร ด้านหลักสูตร มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เนื้อหา มีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เนื้อหาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตรต้องยืดหยุ่นได้ มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดทำหลักสูตรอาชีพระยะสั้นร่วมกับภาคีเครือข่ายและภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ลาดพร้าวและใกล้เคียง เพื่อตรวจสอบเนื้อหาสาระการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้มีความสมบูรณ์และตอบโจทย์ให้กับประชาชนที่เข้ามาเรียนรู้ด้านอาชีพ ด้านการเรียนการสอน มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี มีสื่อการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย สอนโดยวิธีกำหนดปัญหาและให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหา กำหนดโจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและวิเคราะห์ปัญหาเป็นเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งจะต้องจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ หรือวิทยากรในพื้นที่เขตลาดพร้าว เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับอาชีพนั้น ๆ และมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ เลือกแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน เลือกแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย เลือกแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน เลือกแหล่งเรียนรู้ที่เดินทางสะดวก เลือกแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.ตำบล เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้แต่ละชุมชน เพื่อลดปัญหาการเดินทางไกลและสามารถใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ด้านการจัดบรรยากาศของสถานที่ มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ อาคารเรียนมีความปลอดภัย อาคารเรียนมีส่วนร่วมในการฝึกอาชีพที่เหมาะสม อาคารเรียนมีการถ่ายเทอากาศที่ดี บริเวณอาคารเรียน ปราศจากสิ่งรบกวนจากภายนอก มีระบบความปลอดภัยให้กับผู้เรียนที่เข้มแข็ง เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว สามารถใช้เป็นฐานการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีพและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ สามารถเดินทางได้สะดวกและมีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะแก่การใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการศึกษาด้านอื่น ๆ ได้อย่างดี และด้านการวัดและประเมินผล มุ่งองค์ประกอบย่อย ได้แก่ ประเมินความรู้ทางทฤษฎี ประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติงาน ประเมินความเหมาะสมด้านมนุษยสัมพันธ์ ประเมินการปฏิบัติตนด้านจิตอาสา ประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน โดยสถานศึกษาจะต้องมีการปรับปรุงแบบประเมินด้านอาชีพของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีแบบติดตามผู้เรียน เพื่อให้มีการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการศึกษาด้านอาชีพให้กับผู้เรียนในครั้งต่อไป

การจัดการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน กศน. มุ่งเน้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อฟื้นฟูจิตใจและเสริมสร้างสมรรถนะในประกอบอาชีพให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทั้งในการพัฒนาอาชีพเดิม การสร้างอาชีพเสริมและอาชีพใหม่ การเตรียมความพร้อมให้กับแรงงานเพื่อส่งเข้าสู่ระบบการผลิตอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้สร้างรายได้ที่มั่นคงและมั่นคง เป็นบุคคลที่มีวินัย เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ตลอดจนการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ 5 ด้าน คือ ศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ ศักยภาพด้านภูมิอากาศ ศักยภาพด้านภูมิประเทศ ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี และศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ และวิเคราะห์ข้อมูลวิถีการดำเนินชีวิต ความต้องการ ของประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ที่จะมาใช้หรือรับบริการผลิตของสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองส่วนจะนำมาสู่การกำหนดหลักสูตรอาชีพที่สถานศึกษาจะเปิดสอน จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อการมีอาชีพ มีรายได้และมีงานทำ โดยมีเป้าหมายในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน ในระยะเวลา 2 ปี เพื่อให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึง

กำหนดให้หน่วยงานและสถานศึกษาแต่ละแห่งศึกษา วิเคราะห์ศักยภาพของตนเองในแต่ละพื้นที่ เพื่อจัดการศึกษาในระดับพื้นที่ (Area Based) และพัฒนาหลักสูตรใหม่ ให้มีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้ในภูมิภาคหลักของโลก โดยนโยบายดังกล่าวต้องการให้เกิดการบูรณาการในการจัดการศึกษาทุกระดับตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ โดยให้ทุกองค์กรและหน่วยงานทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ ทั้งภาคการศึกษา ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการรายใหญ่ รายย่อย ร่วมเป็นภาคีเครือข่าย ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน โดยเน้นให้การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนามนุษย์ พัฒนานางาน และสร้างอาชีพเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความเป็นเลิศทางด้านกลุ่มอาชีพหลัก เพื่อตอบสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กศน.ได้ปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยจัดให้มีศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ใช้สถานศึกษา กศน. และ กศน.ตำบลหรือแขวง เป็นฐานการจัดกิจกรรมให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่บริการ โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเองและพื้นที่ นำข้อมูลความต้องการด้านอาชีพของทุกตำบลและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพิจารณาร่วมกับกรอบอาชีพของจังหวัด เพื่อกำหนดเป็นกรอบอาชีพของอำเภอ การพัฒนาหลักสูตรต้องสอดคล้องกับกลุ่มอาชีพใหม่ คือ หลักสูตรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ ความคิดสร้างสรรค์ และอาชีพเฉพาะทาง โดยการพัฒนาเนื้อหาสาระที่มีองค์ความรู้ครบวงจร ประกอบด้วย โครงสร้างของหลักสูตร 4 ตอน คือ ช่องทางการประกอบอาชีพ ทักษะการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการและการจัดทำโครงการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและมีความมั่นใจในการประกอบอาชีพ โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอน มีการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในส่วนของการฝึกปฏิบัติ เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านอาชีพ โดยมีวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จัดการเรียนการสอน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในอาชีพหรือเป็นผู้ที่ประกอบการในอาชีพนั้น ๆ การวัดและประเมินผล ผู้สำเร็จการศึกษา จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางวิชาการตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีทักษะความชำนาญทางด้านวิชาชีพ มีทักษะการทำงาน รวมไปถึงทักษะของการเป็นผู้ประกอบการเพื่อความสามารถในการสร้างงานและสร้างอาชีพใหม่ โดยไม่ลืมทักษะชีวิต และเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมด้วย

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว มีสภาพบริบททางสังคมในรูปแบบของสังคมเมืองที่หลากหลาย มีประชาชนหลากหลายอาชีพ ทำให้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมีความหลากหลายทางบริบทของแต่ละชุมชน ทำให้การจัด ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีพ เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล เป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของชุมชน และเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคล เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าสู่อาชีพสามารถประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพของตนเองได้ โดยพิจารณาถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ มี 4 ประเภท ได้แก่ การฝึกทักษะอาชีพ โดยการจัดการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ เป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ กลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มที่มีอาชีพประเภทเดียวกัน ให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพผลผลิตเข้าสู่การจำหน่ายมีรายได้ยิ่งขึ้น เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม การพัฒนาด้วยเทคโนโลยี เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ต้องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพและศักยภาพของตนเองและกลุ่ม (Sri Racha District Non-Formal and Informal Education Centre, 2021)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปฏิตวิธิใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้วยการวางแผนและออกแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่เขตลาดพร้าว เพื่อเป็นแนวทางในการอบรมพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการศึกษาอาชีพให้เป็นระบบสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามบริบทของแต่ละชุมชน ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพด้วยรูปแบบปฏิตวิธิใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย จะสามารถแก้ไขปัญหาด้านการว่างงานของประชาชนในพื้นที่เขตลาดพร้าวได้ ทำให้เกิดการสร้างรายได้แก่ตนเองและครอบครัว นำไปประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมและเสริมสร้างแนวทางการพัฒนาอาชีพภายในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปฏิตวิธิใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปฏิตวิธิใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปฏิตวิธิใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้น สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อหาองค์ประกอบของการดำเนินงานด้านการศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) ได้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ซึ่ง Mc.Millan (1971) ได้ศึกษาว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญในเทคนิคเดลฟายที่เหมาะสมคือ 17 คน แต่หากมีมากกว่า เช่น 21 คน, 25 คน หรือ 29 คน ผลความคลาดเคลื่อนจะใกล้เคียงจำนวน 17 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกจำนวน 21 คน เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นได้ จากนั้นวิเคราะห์ผลด้วยค่าสถิติแบบร้อยละเพื่อจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาโดยคัดเลือกข้อที่มีผู้ตอบสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 2 เพื่อใช้เก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างมาปรับปรุงแก้ไขและสร้างเป็นแบบสอบถามความสอดคล้องของเนื้อหาชนิดตัวเลือกแบบประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ด้วยข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ จากนั้น ส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ผลที่ได้ด้วยค่ามัธยฐาน (Median: MD) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IQR) ดังนี้

1. การคัดกรองค่ามัธยฐาน ผู้วิจัยพิจารณาเลือกข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ข้อนั้นมีความเหมาะสมและสมควรใช้เป็นเกณฑ์ได้ โดยให้คะแนนในระดับปานกลาง

สำหรับข้อที่ผู้เชี่ยวชาญให้คะแนนน้อยกว่า 3.50 ผู้วิจัยจะพิจารณาคัดออกหรือปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การคัดกรองค่ามัธยฐาน คือ

ค่า 4.50 ขึ้นไป หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อนั้นสมควรใช้เป็นเกณฑ์ในระดับ มากที่สุด

ค่า 4.00-4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อนั้นสมควรใช้เป็นเกณฑ์ในระดับ มาก

ค่า 3.50-3.99 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อนั้นสมควรใช้เป็นเกณฑ์ในระดับ ปานกลาง

ค่า 2.50-2.99 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อนั้นสมควรใช้เป็นเกณฑ์ในระดับ น้อย

ค่าต่ำกว่า 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า ข้อนั้นสมควรใช้เป็นเกณฑ์ในระดับ น้อยที่สุด

2. การคัดกรองค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์โดยคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ($Q_3 - Q_1$) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อคำถามใดที่มีค่าไม่มากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามนั้นสอดคล้องกัน

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญไปคัดกรองและปรับปรุงตามคำแนะนำ จากนั้น พัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 3 แล้วนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถามอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็นหรืออาจมีข้อชี้แนะเพื่อการปรับปรุงเพิ่มเติม วิเคราะห์ผลโดยใช้ค่ามัธยฐานในข้อคำถามต้องมากกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 จึงจะยอมรับได้ แต่ในกรณีที่ผลค่าความสอดคล้องยังไม่เพียงพอ ต้องนำแบบสอบถามกลับไปปรับปรุงและนำไปเก็บข้อมูลอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ไปปรับเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มประชากรคือผู้บริหารการศึกษาและคณาจารย์ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต ซึ่งแต่ละเขตมีผู้อำนวยการ 1 ตำแหน่ง แต่ไม่ทราบจำนวนอาจารย์ผู้สอนที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างจึงใช้วิธีการสุ่มแบบบอลหิมะ (Snowball Sampling) หรือได้มาจากการแนะนำและบอกต่อจำนวน 120 คน แบบสอบถามที่ใช้ประเมินค่าความเหมาะสมเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จากนั้น ใช้ค่าสถิติแบบร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการประเมินผลใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศของสถานที่ และด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.33 (SD = 0.73) อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ด้านหลักสูตร ค่าเฉลี่ย 4.42 (SD = 0.59) อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 4.00 (SD = 0.31) อยู่ในเกณฑ์มาก ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.33 (SD = 0.57) อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านการจัดบรรยากาศของสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.04 (SD = 0.80) อยู่ในเกณฑ์มาก และด้านการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ย 4.52 (SD = 0.60) อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด จากผลที่ได้ ผลการประเมินด้านการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุงคือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของเขตลาดพร้าวที่เป็นลักษณะของชุมชนคนเมือง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบใหญ่ และ 30 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.ด้านการบริหาร มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก มีหลักธรรมาภิบาล อันดับที่สอง การปกครองเสมือนพ่อปกครองลูก อันดับที่สาม การใช้คนให้เหมาะกับงาน อันดับทีสี่ การบริหารด้วยการกระจายอำนาจ และอันดับที่ห้า การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล

2.ด้านหลักสูตร มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก เนื้อหามีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน อันดับที่สอง มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง อันดับที่สาม เนื้อหาสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน อันดับ ที่สี่ เนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน และอันดับที่ห้า หลักสูตรต้องยืดหยุ่นได้

3.ด้านการเรียนการสอน มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมและวิเคราะห์ปัญหาเป็นเกณฑ์การประเมินผล อันดับที่สอง มีสื่อการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย อันดับที่สาม เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี อันดับทีสี่ กำหนดโจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน และอันดับที่ห้า กำหนดโจทย์ปัญหาที่แตกต่างกัน

4.ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก เลือกแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียน อันดับที่สอง เลือกแหล่งเรียนรู้ที่มีความปลอดภัย อันดับที่สาม เลือกแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน อันดับทีสี่ เลือกแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย และอันดับที่ห้า เลือกแหล่งเรียนรู้ที่เดินทางสะดวก

5.ด้านการสร้างบรรยากาศของสถานที่ มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก อาคารเรียนมีสัดส่วนในการฝึกอาชีพที่เหมาะสม อันดับที่สอง บริเวณอาคารเรียน ปราศจากสิ่งรบกวนจากภายนอก อันดับที่สาม อาคารเรียนมีความปลอดภัย อันดับทีสี่ อาคารเรียนมีการถ่ายเทอากาศที่ดี และอันดับที่ห้า มีระบบความปลอดภัยให้กับผู้เรียนที่เข้มแข็ง

6.ด้านการวัดและประเมินผล มี 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ อันดับแรก ประเมินความเหมาะสมด้านมนุษยสัมพันธ์ อันดับที่สอง ประเมินคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน อันดับที่สาม ประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติงาน อันดับทีสี่ ประเมินการปฏิบัติตนด้านจิตอาสา และอันดับที่ห้า ประเมินความรู้ทางทฤษฎี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและคณาจารย์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 120 คน ได้ทำแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาฯ มีผลการวิจัยที่ได้ดังตารางต่อไปนี้

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	SD	แปลผล
		5	4	3	2	1			
1	การบริหาร	4.8	33.3	52.4	9.5	-	3.33	.730	ปานกลาง
2	หลักสูตร	47.6	47.6	4.8	-	-	4.42	.597	มากที่สุด
3	การเรียนการสอน	4.8	90.4	4.8	-	-	4.00	.316	มาก
4	การใช้แหล่งเรียนรู้	38.1	57.1	4.8	-	-	4.33	.577	มากที่สุด
5	ด้านการจัด บรรยากาศของ สถานที่	33.3	38.1	28.6	-	-	4.04	.804	มาก
6	ด้านการวัดและ ประเมินผล	57.1	38.1	4.8	-	-	4.52	.601	มากที่สุด
รวม-							4.14	.391	มาก

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิธีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว นั้น รูปแบบ เนื้อหา และความเป็นไปได้ในการดำเนินงานมีความเหมาะสม ผลประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับ “มาก” ($\bar{X}=4.14$) สำหรับหัวข้อที่มีค่าความเหมาะสมระดับ “มากที่สุด” มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ($\bar{X}=4.42$), ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=4.33$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.52$) สำหรับหัวข้อที่มีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับ “มาก” มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.00$) และด้านการจัดบรรยากาศของสถานที่ ($\bar{X}=4.04$) ส่วนด้านการบริหารมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ($\bar{X}=3.33$) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาได้ให้ความเห็นว่า เนื่องจากการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ กล่าวคือ การบริหารงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการบริหารงานที่ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่แต่ละแห่ง ดังนั้น การบริหารงานที่มีความหลากหลายเช่นนี้ จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละจังหวัด โดยอาศัยกรอบแนวคิดของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้นำเสนอการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของแต่ละบุคคลตามความถนัด ความต้องการและความสนใจ เพื่อให้มีอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิธีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ดังภาพต่อไปนี้

ลักษณะการจัด การศึกษาต่อเนื่อง	วิธีการจัดการเรียนรู้				
	1. การเรียนรู้ แบบเป็นกลุ่ม	2. การเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้	3. การเรียนรู้ ในสถาน ประกอบการ	4. การเรียนรู้ จากฐานการ เรียนรู้	5. การเรียนรู้ รายบุคคล
1. จัดโดยสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
2. จัดโดยสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย	✓	✓	✓	✓	✓
3. จัดโดยภาคีเครือข่าย	✓	✓	✓	✓	✓

ภาพที่ 1 โครงสร้างหลักเกณฑ์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว

จากภาพที่ 1 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างหลักเกณฑ์ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ประกอบด้วย 3 วิธี 5 ลักษณะ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพหรือที่เรียกว่า “การจัดการศึกษาต่อเนื่อง” สำหรับสิ่งที่จะสะท้อนผลของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพว่าประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นคือ การที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในด้านการส่งเสริมอาชีพ การสร้างรายได้ และการพัฒนาต่อยอดจากอาชีพเดิม โดยมีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ ได้แก่ จัดโดยสถานศึกษา จัดโดยสถานศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่าย และจัดโดยภาคีเครือข่าย ซึ่งเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เขตลาดพร้าว ในการเลือกเรียนในรูปแบบที่หลากหลาย กล่าวคือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพราวนั้น จะคำนึงถึงสภาพบริบทของแต่ละชุมชนของประชาชนที่มีความต้องการจะเรียนอาชีพเป็นหลัก โดยสามารถเลือกรูปแบบการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีการนิเทศติดตามและการวัดและประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียน โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพให้กับชุมชนนั้น ๆ อีกทั้ง เป็นการสร้างภาคีเครือข่ายในการขอความร่วมมือในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ นอกจากนี้ ปัจจัยสู่ความสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง คือ การที่ผู้เรียนสามารถมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพเป็นลักษณะของแหล่งอาชีพในชุมชนและมีทักษะด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง ครอบครัว และขยายสู่การมีรายได้เสริมจากการเรียนรู้วิชาชีพนั้น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยที่ 1 พบว่าการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว โดยค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกันของกัญจน์โชติ สหพัฒน์สมบัติ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเป็นการ

วิจัยด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งงานของผู้วิจัยเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพระดับเขต แต่งานวิจัยของกัญจน์โชติ สหพัฒน์สมบัติเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพระดับตำบล แต่มีความสอดคล้องในด้านการผสมผสานแนวคิดของสำนักงาน กศน. เนื่องจาก บริบทการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของ กศน.ทั่วประเทศ ดำเนินการภายใต้ นโยบายและบทบาทภารกิจของสำนักงาน กศน. ที่มอบหมายแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับ กศน.ทั่วประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานเดียวกันและสามารถปรับเปลี่ยนตามสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน

ผลจากการวิจัยที่ 2 พบว่าการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ตลาดพร้าว ด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาจะต้องมีการจัดรูปแบบให้มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชนในพื้นที่เขตตลาดพร้าว เพื่อให้เกิดรูปแบบการบริหารที่มีรูปแบบของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพให้มีความเหมาะสม มีใกล้เคียงกับงานวิจัยของสายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ในภาพรวมด้านการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพมีหลักการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้องบริหารจัดการสถานศึกษาที่จะนำไปสู่ ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของ สำนักงาน กศน. (2564) ในด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยส่งเสริมโอกาสการเข้าถึงการศึกษาเพื่อทักษะ อาชีพและการมีงานทำ

สรุป

การศึกษาของงานวิจัยนี้ ได้แสดงให้เห็นว่า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ก่อให้เกิดการว่างงานของประชาชนเป็นวงกว้าง ทำให้ขาดรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ จึงเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับการจัดการศึกษาด้านอาชีพให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งยังมีอิสระให้ประชาชนมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ สามารถเรียนรู้และเข้าใจตนเองผ่านการฝึกฝนทักษะด้านอาชีพที่หลากหลาย ทำให้เกิดรายได้แก่ตนเองและครอบครัว ทั้งนี้ แม้ปัจจุบัน (พ.ศ. 2564) สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ยังคงมีอยู่ในสังคมทั่วโลก และเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลทำให้ประชาชนยังไม่สามารถดำเนินชีวิตในรูปแบบเดิม เกิดการว่างงานกระจายไปทั่ว แม้กระทั่งการปิดกิจการหลายแห่ง การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ จึงเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านการส่งเสริมให้ประชาชนมีอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว โดยอาศัยพื้นฐานปรัชญา “คิดเป็น” ของ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ เป็นแนวทางการศึกษาด้านอาชีพที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีทางเลือกในด้านการศึกษาด้านอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่ตนเองอาศัย เล็งเห็นประโยชน์ของการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเอง ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นแล้วว่า แม้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ยังคงอยู่ในปัจจุบัน แต่การร่วมบูรณาการจัดทำหลักสูตรการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในรูปแบบปกติวิถีใหม่ สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน และ สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อตอบสนองการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนสามารถมีรายได้จากการพัฒนาด้านอาชีพที่เหมาะสมของตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ประชาชนสามารถเรียนรู้อาชีพหลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาอาชีพในพื้นที่ใกล้เคียงหรือการเรียนรู้ผ่าน

สื่อออนไลน์ และกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในลักษณะการรักษาระห่างทางสังคม (Social Distancing) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว สามารถปรับตัวภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนการนำไปสู่การต่อยอดอาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตลาดพร้าว ควรมีการศึกษาและมีการนำผลการวิจัยไปใช้ อย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการบริหาร โดยกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมวางแผนการดำเนินการ จัดการเรียนการสอนอาชีพ ทั้งรูปแบบกลุ่มชั้นเรียน กลุ่มสนใจและกลุ่ม 1 อำเภอ 1 อาชีพ ด้านหลักสูตร สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรอาชีพระยะสั้น โดยใช้ภาคีเครือข่ายในเขตพื้นที่ลาดพร้าว เช่น ราชัญชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพ เข้าร่วมบูรณาการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท ของแต่ละชุมชน และสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดวิทยากรที่มีความ เชี่ยวชาญและจัดการเรียนอาชีพที่สามารถใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่หลากหลาย ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อลดปัญหาการเดินทางไกลและสามารถใช้ประโยชน์ของ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอย่างเต็มที่ ด้านการสร้างบรรยากาศของสถานที่ สถานศึกษาควรส่งเสริมการใช้ศูนย์การ เรียนชุมชนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีพและการจัดกิจกรรมอื่นๆ และด้านการ วัดและประเมินผล สถานศึกษาควรปรับปรุงแบบประเมินด้านอาชีพของผู้เรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ปัจจุบัน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการศึกษาด้านอาชีพให้กับผู้เรียนในครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรจะศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป ดังนี้

2.1 ควรให้มีการศึกษาในรูปแบบการศึกษาอื่นๆ ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2 ควรให้มีการศึกษาองค์ประกอบอื่นๆ ของการพัฒนาแบบการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพรูปแบบปกติวิถีใหม่ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

References

- Aranyanak, W. (2014). *Development of Learning Activities to Enhance Life Quality of Foreign Labours*. Silpakorn Educational Research Journal, 6(1), 43-51.
- Boonthongkaew, S. (2020). Development of a School Administration Model for Developing Career Skills of Students In Schools Under Suratthani. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(9), 96-110.
- Central Regional Institute for Non-formal and Informal Education. (2012). *Development of educational management approach to professional development. Community Vocational Training Center in Central Region*, Chonburi: Central Regional Institute for Non-formal and Informal Education, 1 – 88.

- Duangchurn, P. (2020). The New Normal In Educational Administration After The Covid-19 Crisis. *Journal of Arts Management*, 4(3), 783–795. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/243660>
- Jamjot, S. et al. (2016). *Manual of Policy and Focus of Office of the Non-Formal and Informal Education in Fiscal year 2016*. Bangkok: Office of the Non-Formal and Informal Education.
- Meesil, N. (2016). Delphi Technique. Silpakorn University. *Veridian E-Journal*, 9(1), 1264-1267, from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/61679>
- Musikanon, C. (2018). The Educational Management Model of Ph.D. in Educational Administration of Private Higher Education Institutions. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*, 5(1), 36–46.
- Non-formal and Informal Education of Sri Racha District. (2021). *The Career Development Education*. Chonburi: Non-formal and Informal Education of Sri Racha District. Retrieved ระบุเดือน วัน, ค.ศ(ที่สืบค้น) From <http://118.172.227.194:7001/nfesriracha/?name=news2&file=readnews&id=28>
- Preuksathaweekul, W. (2021). *Manual of Policy and Focus of Office of the Non-Formal and Informal Education in Fiscal year 2021*. Bangkok: Office of the Non-Formal and Informal Education.
- Sahaphattanasombat, K. (2014). The Development of Participation Model in Non-Formal Education Management to Enhance the Career Courses Offered by The Sub District Non-Formal and Informal Education Centre. *Journal Education Research of Faculty of Education of Srinakharinwirot University*, 8(2), 1-16

